

Sygn. akt I KK 234/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Jarosław Matras
SSN Marek Pietruszyński (sprawozdawca)

Protokolant Jolanta Włostowska

w sprawie **R. K.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 12 lipca 2022 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji obrońcy skazanego od wyroku Sądu Okręgowego w P. z dnia 15 czerwca 2021 r., sygn. akt XVII Ka [...], utrzymującego w mocy wyrok łączny Sądu Rejonowego w S. z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II K [...],

1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

2. nakazuje zwrot skazanemu kwoty 450 (czterysta pięćdziesiąt) zł uiszczonej tytułem opłaty od kasacji.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w S. rozpoznawał sprawę R. K. skazanego następującymi prawomocnymi wyrokami:

I. Sądu Rejonowego w W. z dnia 16.07.2013 r., sygn. akt IV K 2710/06, na karę 2 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której zaliczono skazanemu okres tymczasowego aresztowania od dnia 28.12.2004 r. do dnia 26.07.2005 r. oraz karę 80 stawek dziennych grzywny po 30 złotych każda stawka (skazany nie rozpoczął wykonywania kary pozbawienia wolności, zaś karę grzywny wykonał);

II. Sądu Rejonowego w S. z dnia 5.12.2017 r., sygn. akt II K 858/16, na karę 2 lat pozbawienia wolności i 300 stawek dziennych grzywny po 20 złotych każda stawka wraz z orzeczeniem obowiązku naprawienia szkody (postanowieniem Sądu Rejonowego w S. z dnia 5.02.2019 r. odroczone wykonanie kary pozbawienia wolności do 5.08.2019 r., zaś postanowieniem w/w Sądu z dnia 03.10.2019 r. karę grzywny zamieniono na karę pozbawienia wolności; skazany nie rozpoczął wykonywania tej ostatniej kary).

Wyrokiem łącznym z dnia 26 stycznia 2021 r., sygn. akt II K [...] Sąd *meriti*, na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył skazanemu kary pozbawienia wolności wymierzone opisanymi powyżej wyrokami i wymierzył mu karę łączną 4 lat i 5 miesięcy pozbawienia wolności, na poczet której, na podstawie art. 577 k.p.k., zaliczył skazanemu okres tymczasowego aresztowania w sprawie Sądu Rejonowego w W. w sprawie o sygn. akt IV K [...] od dnia 28.12.2004 r. do 26.07.2005 r. W pozostałym zakresie Sąd określił, że wyroki te podlegać będą odrębnemu wykonaniu.

Na skutek apelacji wywiedzionej przez obrońcę Sąd Okręgowy w P., wyrokiem z dnia 15 czerwca 2021 r., sygn. akt XVII Ka [...], utrzymał w mocy zaskarżony wyrok.

Z kasacją wystąpiła obrońca skazanego. Skarżąca zarzuciła rażące naruszenie prawa, które mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1. art. 86 § 1 k.k. w zw. z art. 53 § 2 k.k. i art. 571 § 1 k.p.k. poprzez błędną wykładnię wyrażającą się w uznaniu, iż stan zdrowia skazanego nie ma żadnego znaczenia przy kształtowaniu wysokości kary orzekanej wyrokiem łącznym, wykazane poprzez obuinstancyjne pominięcie i nieuwzględnienie okoliczności

związanej ze stanem zdrowia R. K., a która to informacja ma istotny wpływ na kształtowanie wysokości kary orzeczonej wyrokiem łącznym, przy czym pomimo dostrzeżenia uchybienia Sądu Rejonowego w postępowaniu apelacyjnym przez Sąd odwoławczy; brak nadania uchybieniu właściwej wagi znaczeniowej i pominięcie tej kwestii przy wydawaniu wyroku;

2. art. 457 § 3 k.p.k. i art. 433 § 2 k.p.k. poprzez brak dostatecznego motywacyjnego ustosunkowania się do kwestii podnoszonych w apelacji, w szczególności brak wyjaśnienia, dlaczego Sąd Okręgowy uznał, że brak zgromadzenia znacznej części istotnych informacji o warunkach rodzinnych, majątkowych oraz stanu zdrowia, które w sposób bezpośredni powinny przekładać się na wysokość orzeczonej kary łącznej nie mają znaczenia dla kształtowania wymiaru kary łącznej stanu zdrowia skazanego;

3. art. 4 k.p.k., art. 167 k.p.k. w zw. z art. 366 § 1 k.p.k., art. 458 k.p.k. oraz art. 452 § 2 k.p.k. i art. 571 § 1 k.p.k., poprzez ich niezastosowanie i niezażądanie brakujących informacji o aktualnym stanie zdrowia skazanego, pomimo istnienia obiektywnie uzasadnionej potrzeby w tym zakresie.

Podnosząc powyższe zarzuty skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego kasacją wyroku i przekazanie sprawy Sądowi odwoławczemu do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasację należało uznać za zasadną w stopniu wymaganym przepisem art. 535 § 5 k.p.k. Umożliwiło to uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia w całości na posiedzeniu bez udziału stron.

Pomimo odrębności redakcyjnej i prawnej podniesionych zarzutów należało stwierdzić, że wszystkie zmierzają w szczególności do wykazania, iż w toku kontroli odwoławczej zaskarżonego apelacją wyroku łącznego bezpodstawnie pominięto zalegającą w aktach postępowania Sądu Rejonowego w W. o odroczenie

wykonania kary orzeczonej wyrokiem tego Sądu z dnia 16 lipca 2013 r., sygn. akt IV K [...], dokumentację medyczną skazanego mogącą wskazywać na istnienie uzasadnionych wątpliwości co do stanu jego zdrowia psychicznego. Dokumentacja ta zresztą legła u podstaw wstrzymania wykonania kary przed rozpoznaniem wniosku o odroczenie jej wykonania.

Zarzut o takim charakterze jest zasadny w stopniu oczywistym i pominięcie tej kwestii w rozważaniach Sądu odwoławczego, który stwierdził, iż dokumenty zgromadzone na kartach przedmiotowej sprawy nie wskazują na to, by stan zdrowia psychicznego oskarżonego uniemożliwiał mu wykonywanie orzeczonych względem niego kar, zaś twierdzenia apelującej o złym stanie zdrowia R. K. pozostały gołosłowne i nieprzekonujące – może świadczyć wyłącznie o niewystarczająco wnikliwym zapoznaniu się z całym dostępnym materiałem dowodowym. Postąpienie takie należy ocenić tym bardziej krytycznie, gdy uwzględnić, że – w pisemnych motywach zaskarżonego kasacją wyroku – Sądowi *a quo* zwrócono uwagę na uczynienie tylko częściowo zadość treści art. 571 § 1 k.p.k., ponieważ nie zdobył on ostatecznie danych dotyczących informacji o warunkach rodzinnych, majątkowych i co do stanu zdrowia skazanego. Nie jest więc zrozumiałe, dlaczego – mając tę świadomość – Sąd odwoławczy samodzielnie nie podjął próby uzupełnienia dostrzeżonych braków, które jak wcześniej wskazano w zakresie obejmującym stan zdrowia skazanego – miały charakter pozorny, albowiem wszystkie relewantne informacje znajdowały się w aktach wskazanego postępowania. Ubocznie stwierdzić należało, że nie podjęto również próby konwalidacji uchybienia polegającego na nieprzeprowadzeniu w sprawie wywiadu środowiskowego, pomimo że – co również przyznał Sąd Okręgowy – jakkolwiek skazany nie przebywał pod wskazanym adresem w W., to jego matka podała, że pocztę odbiera on w miejscowości Ł., co mogło wskazywać, że stanowi ono zarazem miejsce jego zamieszkania.

Wśród unormowań regulujących sposób procedowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego ustawodawca umieścił przepis art. 571 § 1 k.p.k., dający sądowi możliwość badania przebiegu procesu resocjalizacji skazanego, poznania jego warunków rodzinnych, majątkowych czy też zebrania informacji dotyczących

jego stanu zdrowia. Wiadomości te, wraz z pełną wiedzą sądu wydającego wyrok łączny o przestępstwach popełnionych przez skazanego, którego ma dotyczyć to orzeczenie, nie pozostają obojętne z punktu widzenia wymiaru kary łącznej. Choć w orzecznictwie Sądu Najwyższego zaznacza się, że takim okolicznościom jak opinia o zachowaniu skazanego w okresie odbywania kary, jego warunki rodzinne, majątkowe i stan zdrowia, o których mowa w art. 571 § 1 k.p.k., nie powinno się nadawać znaczenia nadmiernego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2014 r. V KK 12/14), a stan zdrowia można co najwyżej lokować w ramach dyrektywy prewencji indywidualnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 marca 2013 r., III KK 397/12), nie sposób przyjąć, że mają one zupełnie irrelevantny charakter. Świadczy o tym, mimo jego fakultatywnego charakteru, właśnie treść art. 571 § 1 k.p.k. (zob. wyrok SN z dnia 3 kwietnia 2007 r., III KK 394/06, Prok. i Pr. - orzecz. 2007, nr 10, poz. 19). Powinność sądu orzekającego w przedmiocie wydania wyroku łącznego, określona w art. 571 § 1 k.p.k., ma służyć właściwemu kształtowaniu przez ten sąd wymiaru kary łącznej w oparciu o pełny, możliwy do ustalenia w realiach rozpoznawanej sprawy, zakres wiedzy o przestępstwach i ich sprawcy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 października 2011 r., II KK 112/11). Taki właśnie, oczywisty cel tego unormowania jawi się zwłaszcza w konfrontacji z treścią przepisu art. 53 § 1 i 2 k.k., który w procesie wymierzania kary - także kary kształtowanej wyrokiem łącznym - nakazuje brać pod uwagę m.in. właściwości i warunki osobiste sprawcy oraz jego zachowanie po popełnieniu przestępstwa, a więc wszelkie, mające znaczenie dla wymiaru kary okoliczności, które powstały po wydaniu wyroków stanowiących podstawę wyroku łącznego. Do tych okoliczności zaliczają się niewątpliwie i stan zdrowia osoby skazanej prawomocnymi wyrokami, i opinie o niej z zakładu karnego. Ustawodawca dopuścił możliwość badania procesu resocjalizacji skazanego oraz zbierania informacji o jego warunkach rodzinnych, majątkowych i co do stanu zdrowia, a także danych o odbyciu kary właśnie po to, aby w ten sposób zebrane informacje ewentualnie uwzględnić przy wymiarze kary łącznej w wyroku łącznym (zob. wyroki SN: z dnia 20 sierpnia 1992 r., II KRN 112/92, OSNKW 1992, z. 9-10, poz. 72; z dnia 3 kwietnia 2007 r., III KK 394/06, R-OSNKW 2007, poz. 772 CD i z dnia 29 kwietnia 2010 r., III KK 291/09, R-OSNKW 2010, poz. 946).

Konfrontacja powyższych okoliczności z argumentacją Sądu Okręgowego, że skazany nie wskazywał na żadne istotne okoliczności, które wystąpiłyby w jego życiu, a które miałyby wpływ na wymiar kary łącznej przekonuje, że w rzeczywistości okoliczności te pozostały niedostrzeżone, co wskazuje, że kontrola odwoławcza zaskarżonego apelacją wyroku pozbawiona była waloru wszechstronności i kompletności, wymaganych przepisami art. 433 § 2 k.p.k. i art. 457 § 3 k.p.k., zaś naruszenie tych przepisów, jak również dyspozycji art. 571 § 1 k.p.k. miało charakter rażący i mogło mieć istotny wpływ na treść tego orzeczenia. Nie można bowiem wykluczyć, że prawidłowe rozważenie zarzutów wniesionej apelacji oraz wszelkich okoliczności występujących w sprawie, w tym uwzględnienie nie tylko opinii o zachowaniu skazanego w zakładzie karnym, ale także informacji o jego stanie zdrowia, mogło mieć wpływ na rozważenie kwestii związanych z określeniem właściwych granic wymiaru kary łącznej (w relacji do kary łącznej wymierzonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego), skoro jeden z elementów, który – choćby w niewielkim stopniu – powinien być brany pod uwagę przy orzekaniu o karze łącznej w wyroku łącznym, nie został przy rozstrzyganiu w tym przedmiocie w ogóle uwzględniony.

Ponieważ spełnione zostały obie przesłanki z art. 523 § 1 k.p.k. wymagane do uwzględnienia wywiedzionej w imieniu skazanego kasacji, zaskarżony wyrok podlegał uchyleniu a sprawa – przekazaniu instancji *ad quem* do ponownego rozpoznania.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy będzie miał w polu uwagi przedstawione wyżej uwagi i zapatrywania Sądu Najwyższego i dokona ponownej, rzetelnej kontroli odwoławczej zaskarżonego apelacją wyroku łącznego.

O zwrocie uiszczonej przez skazanego opłaty od kasacji orzeczono na podstawie art. 527 § 4 k.p.k.

Z tych wszystkich względów orzeczono jak w części dyspozytywnej.

[as]

